SAKIZLI MODELİ

Sakizli Modeli, yapay zekânın toplumsal açıdan önemli ve girişimcilik bağlamlarındaki kullanımını uygulamaya yakın biçimde bütünleştiren disiplinlerarası bir danışmanlık yaklaşımı olarak tasarlanmıştır. Model; kuramsal temelleri, pratik uygulamaları ve etik ilkeleri bütüncül bir kavramda bir araya getirir ve özellikle serbest çalışmanın, girişimcilik alanındaki karar verme yetkinliğinin ve yenilikçi çözüm yaklaşımlarının desteklenmesini odağa alır.

1. Sakizli Modelinde hedef optimizasyonu

1.1. Temel hedef

Optimize edilmiş ifade:

“Katılımcılar, medya ortamında yapay zekâ (AI) kullanımına ilişkin toplumsal açıdan önemli gelişmeleri analiz eder ve değerlendirir. Bu süreçte yapay zekânın dil, kültür, pazarlama, Governance ve etik standartlar üzerindeki etkisini sağlam bir temelde kavramak için araştırma, düşünümsel değerlendirme ve karar verme amacıyla modern, yapay zekâ destekli yöntemlerden yararlanırlar. Bu temele dayanarak, özellikle serbest çalışmanın, girişimcilik alanındaki karar verme yetkinliğinin ve inovasyon odaklı bir piyasa ekonomisinin desteklenmesine katkı sağlayan somut stratejik eylem önerileri geliştirirler.”

Önerilen eklemeler ve tavsiyeler:

- **Sonuçlar ve uygulama:**
  - Katılımcılar sürecin sonunda, gerçek danışmanlık senaryolarında (örneğin kurumsal danışmanlıkta veya serbest çalışmada) uygulanabilir bir eylem planı ya da kavram sunmalıdır.
  - Yalnızca kuramsal olarak tartışılmakla kalmayıp uygulamaya da aktarılabilen, pratiğe yakın sonuçlar elde etmek önemlidir.
- **Yapay zekâ destekli yöntemlerin entegrasyonu:**
  - Bilgi edinme ve sonrasında değerlendirme sürecinin tamamını optimize etmek için dijital araçların (örneğin görüşme kaydı için otomatik Speech-to-Text sistemleri ve yapay zekâ tabanlı analiz platformları) kullanılması önerilir.

1.2. Uygulama ve kuramın ağırlıklandırılması

- **Uygulama payı (%70):**
  - **Uygulama odaklı formatlar:** Atölye çalışmaları, vaka çalışmaları, simülasyonlar ve proje tabanlı öğrenme modülleri eğitimin çekirdeğini oluşturmalıdır.
  - **Pratik görevler:** Katılımcılar, günlük mesleki yaşamda somut olarak kullanılabilecek stratejik eylem önerilerini bağımsız olarak geliştirir ve sunar.
- **Kuramsal pay (%30):**
  - **Temel esaslar:** Dersler, tartışmalar ve düşünümsel değerlendirme oturumları aracılığıyla yapay zekânın işleyiş mekanizmaları ve toplumsal etkileri hakkında derinlemesine bir anlayış kazandırılır.
  - **Bilimsel arka plan:** Özellikle etik, kültürel ve hukuki sorular, uygulamayla bağı güçlendirmek amacıyla kuramsal olarak ele alınır.

Öneri:

- Kuramsal bilgiyi doğrudan pratik eylem önerilerine dönüştürmek için, düzenli aktarım aşamalarıyla (örneğin pratik alıştırmaların ardından yapılan değerlendirme oturumları) yapılandırılmış bir kuram-uygulama karması önerilir.

1.3. Geliştirilecek yetkinlikler

Sakizli Modeli, aşağıdaki yetkinlik alanlarını hedefli biçimde geliştirmeyi amaçlar:

- **Eleştirel düşünme:**
  - Farklı kaynaklardan gelen bilgileri eleştirel biçimde sorgulama ve kapsayıcı bir bağlam içinde işleme becerisinin geliştirilmesi.
  - Öneriler: Farklı perspektifleri aydınlatmak ve yapay zekâ uygulamalarının avantaj ve dezavantajlarını tartmak için vaka çalışmalarından ve münazaralardan yararlanılması.
- **Etik yargı oluşturma:**
  - Etik ikilemler üzerine düşünme ve farklı etik yaklaşımların (Batı, Doğu, Arap ve diğer gelenekler dahil edilerek) bütünleştirilmesi.
  - Öneriler: Alternatif düşünce biçimlerini ortaya koyan ve karşılaştırmalı olarak analiz edilen kültürlerarası bir etik kodun geliştirilmesi.
- **Girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği:**
  - Ekonomik bağlamdaki fırsat ve risklerin, özellikle işletmelerde yapay zekâ kullanımı açısından değerlendirilmesi.
  - Öneriler: Uygulamaya yönelik karar süreçlerini çalıştırmak için kurumsal danışmanlıktan gerçek vaka örneklerinin analiz edilmesi.
- **Stratejik inovasyon yetkinliği ve sistemik düşünme:**
  - Geleneksel düşünce kalıplarının ötesine geçen yenilikçi çözüm yaklaşımlarının geliştirilmesi ve yapay zekâyı karmaşık bir sistemin bileşeni olarak görme anlayışı.
  - Öneriler: Teknolojik, etik ve ekonomik boyutların birbirine bağlandığı disiplinlerarası atölye çalışmalarından yararlanılması.

Ek öneri:

- **Yetkinlik ölçümü için değerlendirme yöntemleri:**
  - Akran değerlendirmeleri ve düşünümsel raporların yanı sıra, belirtilen yetkinlik alanlarındaki ilerlemeyi sürekli ölçmek için uygulama odaklı sınavlar (örneğin hazırlanan bir eylem planının sunumu) kullanılmalıdır.

1.4. Daha ileri iyileştirme için düşünce önerileri ve yol gösterici sorular

Bu bölümü daha da netleştirmek için geliştirme sürecinde aşağıdaki yol gösterici sorular dikkate alınmalıdır:

1. **Stratejik eylem önerileri:**
   - Sürecin sonunda hangi somut sonuçlar (örneğin ayrıntılı eylem planları, danışmanlık yaklaşımlarının prototipleri) ortaya konmalıdır?
   - Bu stratejilerin geliştirilmesi hangi gerçek kullanım senaryoları (kurumsal danışmanlık, serbest çalışma, kurum içi medya danışmanlığı) için özellikle önemlidir?
2. **Uygulamaya entegrasyon:**
   - Kuramdan uygulamaya sorunsuz bir aktarımı güvence altına almak için yüksek uygulama payı (%70) en iyi şekilde nasıl yapılandırılabilir?
   - Bu aktarımı hangi özel projeler veya simülasyonlar destekleyebilir?
3. **Yetkinlik gelişimi ve değerlendirme:**
   - Eleştirel düşünme, etik yargı oluşturma, girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği ve inovasyon yetkinliği alanlarındaki gelişimi ölçmek için hangi özel ölçme araçları (örneğin standartlaştırılmış geri bildirim formları, öğrenme analitiği) uygulanmalıdır?

- Edinilen bilgi ve yetkinliklerin günlük mesleki yaşamda kalıcı olarak uygulanması nasıl güvence altına alınabilir?

1.5. Hedef optimizasyonu bölümünün özeti

Kısa özet:

Sakizli Modelinin “Hedef optimizasyonu” bölümü, katılımcıların şunları yapmasını tanımlar:

- Medya ortamında yapay zekâ (AI) kullanımına ilişkin **toplumsal açıdan önemli gelişmeleri** analiz etmek ve değerlendirmek,
- Araştırma, düşünümsel değerlendirme ve karar verme için **modern, yapay zekâ destekli yöntemlerden** yararlanmak,
- Daha fazla serbest çalışmanın, girişimcilik alanındaki karar verme yetkinliğinin ve inovasyon odaklı düşüncenin önünü açan **somut stratejik eylem önerileri** geliştirmek,
- Bu süreçte **%30 kuramsal düşünüme karşılık %70 uygulama payı** almak,
- Ve **eleştirel düşünme, etik yargı oluşturma, girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği ve stratejik inovasyon yetkinliği** gibi yetkinliklerin hedefli biçimde geliştirilmesi.

Önerilen değerlendirme yöntemleri:

- Başarının ölçümünde nicel ön/son testleri, standartlaştırılmış geri bildirim formlarını ve moderasyonlu değerlendirme oturumları ile akran değerlendirmeleri gibi nitel yöntemleri birleştiren bir **karma yöntem yaklaşımının** kullanılması.

II. Sakizli Modelinde tematik odak noktaları

2.1. Temel alanlar ve ana konular

Sakizli Modeli, medya ortamında yapay zekâ (AI) kullanımının temel boyutlarını ele alır. Bunlar arasında özellikle şunlar yer alır:

1. **Yapay zekâ araçları aracılığıyla dil duyarlılığının değişmesi:**
   - **İçerik:**
     - Prompt'ların ve bunların dil algısı üzerindeki etkisinin anlaşılması.
     - ChatGPT gibi araçların gündelik dil davranışını ve iletişim kalıplarını nasıl değiştirdiğinin analizi.
   - **Hedef:**
     - Yapay zekâ tabanlı araçların dil duyarlılığını ve kültürlerarası iletişimi nasıl etkilediğinin fark edilmesi.
2. **Toplumsal-kültürel perspektifler:**
   - **İçerik:**
     - Yapay zekânın kültürel dinamikler ve toplumsal normlar üzerindeki etkilerinin incelenmesi.
     - Yapay zekânın kimlik, değerler ve sosyal etkileşimler üzerindeki etkisi üzerine düşünme.
   - **Hedef:**
     - Yapay zekânın toplumsal yapıları ve kültürel gelişmeleri nasıl etkilediğine dair bir anlayışın geliştirilmesi.
3. **Yapay zekâ influencer'ları ve pazarlamadaki rolü:**
   - **İçerik:**

        - Influencer pazarlamasında yapay zekâ kullanımının analizi.
        - Yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin ve sanal influencer'ların özgün müşteri hitabını ve marka iletişimini nasıl değiştirdiğinin değerlendirilmesi.
    - **Hedef:**
        - Özgünlüğü ve güveni koruyarak yapay zekânın pazarlamaya en uygun biçimde entegrasyonu için stratejiler geliştirilmesi.
4. **Etik bir yapay zekânın yönetimi için Governance ekiplerinden yararlanılması:**
    - **İçerik:**
        - Yapay zekânın etik kullanımını denetleyen Governance yapılarının kurulması.
        - Yapay zekâyla sorumlu biçimde çalışılmasını güvence altına alan standartların ve ilkelerin tanımlanması.
    - **Hedef:**
        - Etik yapay zekâ uygulamalarının sürekli kontrolü ve geliştirilmesi için şeffaf ve katılımcı bir sistemin kurulması.
5. **Paydaşlar için kurumsal değerler ve etik normlarla uyumlu teşvikler:**
    - **İçerik:**
        - Paydaşları etik ve sürdürülebilir davranmaya motive eden önlemlerin geliştirilmesi.
        - Ekonomik hedeflerin etik ilkelerle ilişkilendirilmesi.
    - **Hedef:**
        - Hem ekonomik verimliliği hem de etik sorumluluğu destekleyen bir teşvik sisteminin oluşturulması.
6. **Açıklanabilirlik ve şeffaflık:**
    - **İçerik:**
        - Yapay zekâ modellerinin karmaşıklığını ve çok anlamlılığını azaltmaya yönelik yöntemler (örneğin açıklanabilir yapay zekâ, Explainable AI, XAI aracılığıyla).
        - Kararların ve süreçlerin izlenebilir kalmasının sağlanması.
    - **Hedef:**
        - Yapay zekâ sistemlerini tüm ilgililer için anlaşılır kılarak bu sistemlere duyulan güvenin artırılması.
7. **Yapay zekâ sistemlerine güven oluşturmak:**
    - **İçerik:**
        - Açık iletişim, sürekli değerlendirme ve şeffaf süreçler gibi yollarla güven oluşturmaya yönelik önlemler.
        - Yapay zekâ kullanımındaki başarı faktörlerinin ve risklerin analizi.
    - **Hedef:**
        - Danışmanlıkta ve şirket yönetiminde yapay zekânın sürdürülebilir kullanımını destekleyen sağlam bir güven temelinin oluşturulması.
8. **Diğer uygulama alanları:**
    - **İçerik:**
        - Teknolojik tekillik, yapay zekânın istihdam üzerindeki etkileri, veri koruma, önyargılar ve ayrımcılık gibi konular.
    - **Hedef:**

    - Yapay zekânın çalışma hayatının ve toplumsal yapıların farklı alanlarını kalıcı olarak nasıl etkilediğine bütüncül bir bakış.

2.2. Tamamlayıcı konu alanları

Modeli içerik açısından daha da bütünlüklü hâle getirmek ve disiplinlerarası yaklaşımı güçlendirmek için aşağıdaki tamamlayıcı konu alanları da dahil edilir:

9. **İnsan-yapay zekâ etkileşiminin psikolojik boyutları:**
    - Psikolojik mekanizmaların (örneğin Uncanny Valley, yani “tekinsiz vadi” etkisi ya da özerklik kaybı) yapay zekâya yönelik kabulü ve davranışı nasıl etkilediğinin incelenmesi.
10. **Yapay zekâda duygusal zekâ ve empati:**
    - Yapay zekânın duygusal nüansları ne ölçüde kavrayabildiğinin ve empatik iletişimi ne ölçüde taklit edebildiğinin ve bunun insan etkileşimiyle nasıl karşılaştırılabileceğinin analizi.
11. **Sorumlu karar verme ve hata yönetimi:**
    - Yapay zekâ sistemlerindeki hataların ve çarpıklıkların tespiti ve düzeltilmesine yönelik stratejilerin geliştirilmesi.
    - Karar süreçlerinin uygulamada nasıl şeffaf ve sorumlu biçimde tasarlanabileceğine ilişkin yaklaşımlar.
12. **Eğitimde ve bilgi aktarımında yapay zekâ:**
    - Yapay zekânın bir öğrenme ve aktarım aracı olarak potansiyelinin ele alınması.
    - Yapay zekânın eğitim kurumlarında medya okuryazarlığının ve eleştirel düşünmenin gelişmesine nasıl katkıda bulunabileceğinin analizi.
13. **Düzenleyici ve hukuki çerçeve koşulları:**
    - Yapay zekâ kullanımını ilgilendiren ulusal ve uluslararası düzenlemelere genel bakış.
    - Yapay zekâ kullanımı bağlamında şirketlerin hak ve yükümlülükleri üzerine tartışma.
14. **Sürdürülebilirlik ve ekolojik etkiler:**
    - Yapay zekâ teknolojilerinin çevresel etkilerinin, örneğin veri merkezlerinin enerji tüketimi üzerinden değerlendirilmesi.
    - Yapay zekânın nasıl daha sürdürülebilir biçimde kullanılabileceğine ilişkin kavramların geliştirilmesi.
15. **Sosyal kapsayıcılığın desteklenmesi:**
    - Yapay zekânın çeşitliliğin, erişilebilirliğin ve toplumsal katılımın iyileştirilmesine nasıl katkıda bulunabileceğinin incelenmesi.
    - Yapay zekâ uygulamalarının tüm nüfus gruplarını dikkate almasını güvence altına almaya yönelik yaklaşımlar.

2.3. Sakizli Modelinin özgün katma değeri

Sakizli Modeli, mevcut yaklaşımlara kıyasla özellikle aşağıdaki alanlarda özgün bir katma değer sunmayı amaçlar:

- **Serbest çalışma ve kurumsal danışmanlık:**
    - Uygulama odaklı formatlar ve stratejik eylem önerileri sayesinde katılımcılar, yenilikçi çözümleri bağımsız olarak geliştirebilir ve bunları gerçek danışmanlık senaryolarında uygulayabilir.
- **Yapay zekânın çalışma ortamına entegrasyonu:**

    - Model, yapay zekânın destekleyici bir araç olarak iş süreçlerine nasıl dahil edilebileceğine dair bir kılavuz sunar – otomatik veri hazırlığından şirket yönetiminde karar desteğine kadar.
- **Disiplinlerarası bakış:**
    - Teknik ve ekonomik boyutların yanı sıra psikolojik, etik ve düzenleyici konular da bütünleştirilir; bu da zorlukların ve fırsatların bütüncül biçimde anlaşılmasını sağlar.

2.4. Daha ileri iyileştirme için düşünce önerileri ve yol gösterici sorular

Tematik odak noktalarını daha isabetli ve hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygun biçimde tasarlamak için aşağıdaki sorular dikkate alınmalıdır:

1. **İlgililik ve önceliklendirme:**
    - Belirtilen konu alanlarından hangileri hedef kitle (örneğin kurumsal danışmanlar, medya yöneticileri, serbest çalışanlar) için en önemlidir?
    - Model aracılığıyla kapatılabilecek en büyük bilgi boşlukları şu anda nerededir?
2. **Entegrasyon ve bağlantı kurma:**
    - Tek tek konular, ortak bir ana hat oluşturacak şekilde birbirine anlamlı biçimde nasıl bağlanabilir?
    - Konular arasındaki hangi kesişimler ve etkileşimler (örneğin etik sorular ile düzenleyici çerçeve koşulları arasındaki) özellikle vurgulanmalıdır?
3. **Uygulamayla bağ ve uygulama odaklılık:**
    - Kuramsal bulgular somut, uygulamaya yakın eylem önerilerine nasıl dönüştürülebilir?
    - Konuların gerçek çalışma ortamındaki önemini göstermek için hangi vaka çalışmaları veya uygulama projeleri uygundur?
4. **Dijital olarak desteklenen analiz:**
    - Konuların analizini ve uygulanmasını desteklemek için hangi dijital araçlar ve yapay zekâ destekli platformlar kullanılabilir?
    - Örneğin bir Speech-to-Text sisteminin analiz platformlarıyla birlikte kullanılması, atölye çalışmalarının veya vaka çalışmalarının sonrasında yapılan değerlendirmeyi nasıl optimize edebilir?

2.5. Tematik odak noktalarının özeti

Temel noktalar:

- Model, dil duyarlılığının dönüşümünden toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutlara, oradan da düzenleyici ve ekolojik sorulara uzanan geniş bir konu yelpazesini kapsar.
- Kapsamlı bir anlayış sağlamak için buna ek olarak psikolojik, duygusal ve eğitimle ilgili boyutlar da dahil edilir.
- Özgün katma değer, serbest çalışmanın ve kurumsal danışmanlığın uygulamaya yakın biçimde desteklenmesinde ve yapay zekânın günlük mesleki yaşama hedefli biçimde entegre edilmesinde yatmaktadır.

Hedef:

- Katılımcılar, medya ortamında yapay zekâ (AI) kullanımının çok yönlü boyutlarını tanıyabilecek, eleştirel biçimde değerlendirebilecek ve bunları somut, stratejik yönelimli eylem önerilerine dönüştürebilecek duruma gelmelidir – her zaman disiplinlerarası ve uygulama odaklı bir yaklaşımla.

III. Sakizli Modelinde metodolojik yapı ve uygulama odaklılık

3.1. Modüler yapı ve esneklik

- **Modüler birimler:**
  - Model, tematik olarak birbirinin üzerine inşa edilen ve farklı hedef kitlelere (örneğin kurumsal danışmanlar, medya yöneticileri, serbest çalışanlar) esnek biçimde uyarlanabilen, sınırları net çizilmiş modüllere ayrılır.
  - Her modül belirli bir içerik odağına (örneğin yapay zekâ aracılığıyla dil değişimi, etik sorular, pazarlamada yapay zekâ) yoğunlaşır ve somut bir uygulama projesi ya da vaka çalışmasıyla sona erer.
- **Esneklik:**
  - Modüller birbirinden bağımsız olarak sunulabilir veya bir arada, bütünlüklü bir program olarak kullanılabilir.
  - Farklı öğrenme bağlamlarına (yüz yüze etkinlikler, hibrit formatlar, çevrimiçi seminerler) uyarlanabilirlik, dijital araçlar ve etkileşimli yöntemler aracılığıyla sağlanır.

3.2. Aşamalı ya da döngüsel yaklaşım

Model, sürekli düşünümsel değerlendirmeyi ve uygulamaya entegrasyonu güvence altına alan çok aşamalı ya da döngüsel bir öğrenme sürecini esas alır:

1. **Keşif:**
   - **Hedef:** Medya ortamında yapay zekâ (AI) alanındaki güncel gelişmelerin ve zorlukların saptanması.
   - **Yöntemler:** Araştırma, dijital veri toplama (örneğin yapay zekâ destekli analiz platformları aracılığıyla), tartışma oturumları ve beyin fırtınası oturumları.
2. **Düşünümsel değerlendirme ve analiz:**
   - **Hedef:** Kuramsal temeller, etik sorular ve kültürel etkilerle eleştirel biçimde ilgilenilmesi.
   - **Yöntemler:** Moderasyonlu değerlendirme oturumları, vaka analizleri, akran değerlendirmeleri ve etkileşimli tartışma forumları.
   - **Aktarım:** Bu aşamanın sonuçları, somut eylem önerilerinin geliştirilmesine temel oluşturur.
3. **Karar verme ve eylem önerilerinin geliştirilmesi:**
   - **Hedef:** Günlük mesleki yaşamda hayata geçirilebilecek somut stratejik önlemlerin ve eylem önerilerinin türetilmesi.
   - **Yöntemler:** Katılımcıların çözüm yaklaşımlarını bağımsız olarak geliştirdiği atölye çalışmaları, iş oyunları, simülasyonlar ve proje tabanlı öğrenme modülleri.
4. **Geri bildirim ve değerlendirme:**
   - **Hedef:** Kişinin kendi öğrenme sürecinin ve geliştirilen stratejilerin sürekli olarak gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi.
   - **Yöntemler:** Düzenli geri bildirim oturumları, yapılandırılmış düşünümsel raporlar, akran değerlendirmeleri ve dijital öğrenme analitiği (örneğin Speech-to-Text verilerinin otomatik olarak değerlendirilmesi yoluyla).

3.3. Dijital araçların entegrasyonu ve yapay zekâ desteği

- **Dijital araçlar:**
  - **Speech-to-Text teknolojisi:** Önemli içerikleri ve temel noktaları çıkarmak ve sonraki düşünümsel değerlendirme sürecini desteklemek için danışmanlık görüşmelerinin otomatik olarak kaydedilmesi ve yazıya dökülmesi.
  - **Analiz platformları:** Toplanan verilerdeki örüntüleri ve eğilimleri tanımaya yardımcı olan, veri analizi ve görselleştirmeye yönelik yapay zekâ destekli araçlar.
  - **Etkileşimli öğrenme platformları:** Örneğin sanal beyaz tahtalar, çevrimiçi anketler veya ortak düzenlenen belgeler aracılığıyla öğrenme içeriklerinin etkileşimli olarak işlenmesini sağlayan dijital araçlar.
- **Yapay zekâ entegrasyonu:**
  - Yapay zekâ, veri değerlendirmesinde ve içeriklerin özetlenmesinde destekleyici bir ortak işlevi görebilir; böylece pratik öğrenme süreci optimize edilir.
  - Otomatik geri bildirim mekanizmaları (örneğin öğrenme ilerlemesinin yapay zekâ destekli analizi) aracılığıyla bireysel öğrenme ilerlemesi sürekli izlenir ve buna göre uyarlanır.

3.4. Uygulama odaklı öğrenme formatları

- **Atölye çalışmaları ve vaka çalışmaları:**
  - Kurumsal danışmanlık, medya veya diğer ilgili alanlardan gerçek vaka örneklerinin analiz edildiği, uygulamaya yakın atölye çalışmaları.
  - Kuramsal bilginin somut eylem önerilerine aktarılmasını destekleyen ve disiplinlerarası anlayışı geliştiren vaka çalışmaları.
- **Simülasyonlar ve iş oyunları:**
  - Katılımcıların simüle edilmiş danışmanlık senaryolarında farklı roller (danışman, yapay zekâ destek uzmanı, etik arabulucu) üstlendiği ve birlikte karar aldığı simülasyonlar.
  - Gerçek zorlukları canlandıran ve böylece etkileşimli, uygulamaya yakın öğrenme boyutunu güçlendiren iş oyunları.
- **Proje tabanlı öğrenme modülleri:**
  - Katılımcıların, yapay zekânın somut bir şirket veya danışmanlık bağlamında kullanımını tanımlayan bir kavramı ya da eylem planını bağımsız olarak geliştirdiği projeler.
  - Bu projeler sonunda sunulur ve akran değerlendirmeleriyle ve harici mentorlar tarafından değerlendirilir.

3.5. Değerlendirme yöntemleri ve başarının ölçülmesi

Önerilen yaklaşım: Nicel ve nitel unsurları birleştiren bir **karma yöntem yaklaşımı**:

- **Nicel değerlendirme:**
  - **Ön ve son testler:** Modülün başında ve sonunda bilgi ve yetkinlik artışının ölçülmesi.
  - **Standartlaştırılmış geri bildirim formları:** Memnuniyeti ve öğrenme etkisini ölçmek için her modülün tamamlanmasının ardından katılımcılarla düzenli anketler yapılması.
  - **Öğrenme analitiği (Learning Analytics):** Öğrenme ilerlemesinin nesnel olarak ölçülmesi için etkileşim verilerinin (örneğin dijital araçların kullanım istatistikleri)

dijital olarak değerlendirilmesi.

- **Nitel değerlendirme:**
  - **Moderasyonlu geri bildirim oturumları:** Katılımcıların deneyimlerini ve iyileştirme önerilerini paylaştığı düzenli tartışma oturumları.
  - **Düşünümsel raporlar ve öğrenme günlükleri (Learning Journals):** Katılımcıların bireysel öğrenme süreçlerini ve düşünümsel değerlendirmelerini belgelediği yazılı raporlar.
  - **Akran değerlendirmeleri ve mentorluk:** Geliştirilen eylem önerilerinin sürekli iyileştirilmesi için benzer düşünen kişilerden ve deneyimli mentorlardan alınan geri bildirim.

3.6. Bölümün özeti

Temel noktalar:

- Sakizli Modeli, farklı öğrenme bağlamlarına uyarlanabilen **modüler ve esnek bir yapıya** dayanır.
- **Aşamalı ya da döngüsel bir yaklaşım**, kuramsal bulguların ve pratik uygulamaların birbirine sıkı biçimde bağlanmasını sağlar.
- Öğrenme sürecini desteklemek, içerikleri analiz etmek ve geri bildirim üretmek için **dijital araçlar ve yapay zekâ destekli platformlar** entegre edilir.
- Yüksek bir uygulama payını (%70) güvence altına almak için atölye çalışmaları, vaka çalışmaları, simülasyonlar ve proje tabanlı modüller gibi **uygulama odaklı formatlar** merkezde yer alır.
- Bir **karma yöntem yaklaşımı**, öğrenme ilerlemesinin ve modelin etkililiğinin sürekli değerlendirilmesini güvence altına alır.

IV. Sakizli Modelinde etik ve Governance

4.1. Etik ilkeler ve temel prensipler

- **Kültürlerarası etik kod:**
  - **Temel:** Model, büyük geleneklerden – Batı, Doğu, Arap ve diğer etik düşünce geleneklerinden – türetilen en yüksek etik iyi ilkesine dayanır.
  - **Çok perspektiflilik:** Farklı etik yaklaşımlar eşit ağırlıkta yan yana konur; alternatif düşünce biçimleri de tamamlayıcı perspektifler olarak ortaya konur.
  - **Uygulama:** Bu ilkeler, model kapsamındaki tüm kararlar ve eylemler için yol gösterici niteliktedir ve etik boyutların her zaman ön planda tutulmasını güvence altına alır.
- **Temel prensipler:**
  - **Şeffaflık:** Tüm karar süreçleri ve danışmanlık yaklaşımları izlenebilir olmalı ve açık biçimde iletilmelidir.
  - **Sorumluluk:** Etik sorumluluk, ekonomik çıkarların üzerinde yer alır. Ekonomik hedefler insan onuru ve temel etik değerler pahasına gerçekleştirilemez.
  - **Hesap verebilirlik:** Danışmanlardan yapay zekâ destekli süreçlere, oradan da paydaşlara kadar tüm ilgililer, kararları ve eylemleri için şeffaf biçimde hesap vermek zorundadır.

4.2. Governance yapıları ve mekanizmaları

- **Governance ekiplerinin kurulması:**

    - **Bileşim:** Etik, teknoloji, hukuk ve şirket yönetimi alanlarındaki uzmanlardan oluşan ve etik standartlara uyumu düzenli olarak denetleyen disiplinlerarası ekipler.
    - **Görevler:**
        - Sorumlu yapay zekâ kullanımına yönelik ilkelerin geliştirilmesi ve güncellenmesi.
        - Etik ilkelerin danışmanlık sürecinde uygulanmasının ve bunlara uyulmasının denetlenmesi.
        - Etik soruların eleştirel biçimde değerlendirilmesinde katılımcıların desteklenmesi.
- **Şeffaf denetim (audit) sistemleri:**
    - **Düzenli denetimler:** Yapay zekâ destekli karar süreçlerinin ve danışmanlık akışlarının iç ve dış denetimi.
    - **Dokümantasyon:** İzlenebilir kayıtlar oluşturmak için, ideal olarak XAI yöntemleriyle (Explainable AI) desteklenen, karar verme sürecinin eksiksiz kaydı.
    - **Geri bildirim döngüleri:** Denetim sonuçları, sürekli iyileştirmeleri mümkün kılmak için düzenli geri bildirim oturumlarına aktarılır.
- **Akran değerlendirmesi ve mentorluk:**
    - **İç değerlendirmeler:** Etik ikilemleri ve karar süreçlerini eleştirel biçimde değerlendirmek için katılımcılar arasında ve deneyimli mentorlarla düzenli fikir alışverişi.
    - **Harici danışmanlık:** Etik önlemlere uyumu ve bu önlemlerin etkililiğini bağımsız olarak denetleyen harici etik kurullarının veya danışmanların sürece dahil edilmesi.

4.3. Ekonomik çıkarlar ile etik standartlar arasındaki çatışmaların ele alınması

- **Diyalog odaklı yaklaşım:**
    - Çatışmalar bastırılmamalı, yapıcı bir diyaloğun çıkış noktası olarak kullanılmalıdır.
    - **Moderasyonlu tartışma forumları:** Çıkar çatışmalarının açıkça dile getirildiği ve ortak çözüm arayışlarına dahil edildiği platformların oluşturulması.
- **Ekonomik ve etik hedefler arasında denge:**
    - **Önceliklendirme:** Etik temel değerler ve insan onuru daha yüksek önceliğe sahiptir.
    - **Sinerji çözümleri:** Amaç, ekonomik verimlilik ile etik sorumluluğu ortak bir çerçevede birleştirmektir.
    - **Yenilikçi yaklaşımlar:** Temel değerleri ihmal etmeden her iki tarafı – ekonomik çıkarları ve etik standartları – uyumlu hâle getiren yeni stratejilerin geliştirilmesi.

4.4. Hesap verebilirliği güvence altına alan mekanizmalar

- **Dokümantasyon ve kayıt tutma:**
    - Tüm kararlar, özellikle yapay zekâ destekli süreçleri ilgilendirenler, kapsamlı biçimde belgelenir ve arşivlenir.
    - Karar süreçlerini şeffaf ve izlenebilir kılmak için XAI teknolojilerinden yararlanılması.
- **Bağımsız etik kurulları:**
    - Harici uzmanlar, süreçlerin etik bütünlüğünü düzenli olarak değerlendirir.
    - Bu kurullar önerilerde bulunur ve sapma durumunda düzeltici müdahalede bulunabilir.
- **Şeffaf iletişim kanalları:**
    - Değerlendirme raporlarının ve denetim sonuçlarının düzenli olarak yayımlanması.

    - Sisteme duyulan güveni güçlendirmek için hesap verme süreçlerinin tüm paydaşlara açıklanması.
- **Akran değerlendirmesi süreci:**
    - Etik standartlara uyulduğunu güvence altına almak için danışmanlık sonuçlarının ve yapay zekâ destekli analizlerin meslektaşlar ve mentorlar tarafından düzenli olarak gözden geçirilmesi.

4.5. Daha ileri iyileştirme için düşünce önerileri ve yol gösterici sorular

1. **Etik ilkelerin entegrasyonu:**
    - Farklı etik gelenekler, çelişkiler ciddi çatışmalara yol açmadan danışmanlık sürecine pratikte nasıl entegre edilebilir?
    - Bu ilkelerin uygulanmasını göstermek için uygulamadan hangi örnekler model vaka işlevi görebilir?
2. **Governance yapılarının uygulanması:**
    - Sürekli bir denetimi güvence altına almak için iç ve dış denetimler hangi sıklıkta yapılmalıdır?
    - Etik standartlara uyumun değerlendirilmesinde hangi ölçütler ve göstergeler esas alınmalıdır?
3. **Çatışma çözümü:**
    - Ekonomik ve etik çıkarlar arasındaki diyaloğu desteklemek için hangi somut moderasyon ve arabuluculuk stratejileri en uygunudur?
    - Ekonomik hedefler ile etik sorumluluk arasındaki denge, somut vaka çalışmalarında nasıl somutlaştırılabilir?
4. **Hesap verebilirlik:**
    - Eksiksiz bir izlenebilirliği güvence altına almak için hangi teknolojik araçlar dokümantasyon sürecini destekleyebilir?
    - Akran değerlendirmesi süreci, sürekli öğrenmeyi ve iyileştirmeleri destekleyecek şekilde nasıl yapılandırılabilir?

4.6. Bölümün özeti

Temel noktalar:

- **Etik ilkeler:** Sakizli Modeli; şeffaflığı, sorumluluğu ve hesap verebilirliği güvence altına alan kültürlerarası bir etik koda dayanır.
- **Governance yapıları:** Disiplinlerarası Governance ekipleri, şeffaf denetimler ve bağımsız etik kurulları, etik denetimin omurgasını oluşturur.
- **Çatışma yönetimi:** Çatışmalardan kaçınmak yerine, bunlar etik temel değerlerin ve ekonomik çıkarların uyumlu hâle getirildiği yenilikçi çözüm yaklaşımları için birer fırsat olarak görülür.
- **Hesap verebilirlik:** Kapsamlı dokümantasyon ve akran değerlendirmesi süreçleri sayesinde tüm kararların izlenebilir ve şeffaf olması güvence altına alınır.

V. Sakizli Modelinde değerlendirme ve başarının ölçülmesi

5.1. Değerlendirmenin hedefleri

- **Öğrenme başarısı ve yetkinlik artışı:** Katılımcıların eleştirel düşünme, etik yargı oluşturma, girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği ve stratejik inovasyon yetkinliği alanlarındaki bilgilerini ne ölçüde genişlettiğinin saptanması.

- **Uygulamaya entegrasyon:** Kuramsal içeriklerin uygulama odaklı eylem önerilerine ve projelere ne kadar başarılı biçimde aktarıldığının incelenmesi.
- **Memnuniyet ve uygulanabilirlik:** Katılımcı memnuniyetinin ve aktarılan içeriklerin gerçek danışmanlık senaryoları (kurumsal danışmanlık, serbest çalışma, yapay zekânın çalışma ortamına entegrasyonu) açısından öneminin değerlendirilmesi.
- **Etik ve Governance'a uyum:** Tüm etik ilkelere ve Governance önlemlerine sürekli olarak uyulmasının ve bunların sürekli geliştirilmesinin güvence altına alınması.

5.2. Değerlendirme yöntemleri (karma yöntem yaklaşımı)

Nicel yöntemler

- **Ön ve son testler:**
  - Tek tek modüllerin başında ve sonunda bilgi düzeyinin ve yetkinliklerin ölçülmesi.
  - Öğrenme ilerlemesini ölçmek için karşılaştırmalı değerlendirme.
- **Standartlaştırılmış geri bildirim formları:**
  - Memnuniyet, içeriklerin anlaşılırlığı ve uygulamayla bağ gibi boyutları değerlendirmek için her modülün ardından düzenli anketler.
  - Kullanılan dijital araçların kabulünün ve yararlılığının ölçülmesi.
- **Öğrenme analitiği (Learning Analytics):**
  - Dijital araçlara ait etkileşim verilerinin ve kullanım istatistiklerinin analizi (örneğin kullanım sıklığı, çevrimiçi platformlardaki katılım düzeyi).
  - Temel konuları ve kilit bulguları belirlemek için transkripsiyonların ve özetlerin otomatik olarak değerlendirilmesi (örneğin Speech-to-Text sistemleri aracılığıyla).

Nitel yöntemler

- **Moderasyonlu geri bildirim oturumları:**
  - Katılımcıların deneyimlerini, zorluklarını ve iyileştirme önerilerini açık bir ortamda paylaştığı düzenli tartışma oturumları.
- **Düşünümsel raporlar ve öğrenme günlükleri (Learning Journals):**
  - Katılımcıların ilerlemelerini, bulgularını ve açık sorularını kayıt altına aldığı, bireysel öğrenme süreçlerine ilişkin yazılı belgeler.
- **Akran değerlendirmeleri ve mentorluk:**
  - Hem içerik hem de uygulama açısından ilerlemeyi değerlendiren meslektaşlardan ve harici mentorlardan gelen sistematik geri bildirimler.
  - Geliştirilen projelerin ve eylem planlarının eleştirel biçimde değerlendirilmesi.
- **Odak grupları:**
  - Belirli konu alanlarını (örneğin etik soruları veya dijital araçların kullanımını) ayrıntılı biçimde tartışmak için daha küçük gruplarda derinlemesine görüşmeler.
- **Harici değerlendirme:**
  - Modelin tamamını ilgililik, şeffaflık ve etik bütünlük açısından değerlendiren bağımsız uzmanların ve etik kurullarının sürece dahil edilmesi.

5.3. Değerlendirme süresi ve döngüleri

- **Süregelen değerlendirme:**
  - Anında geri bildirim almak için her modülün ardından kısa bir geri bildirim oturumu yapılır (örneğin standartlaştırılmış geri bildirim formları aracılığıyla).
- **Ara değerlendirmeler:**

    - İlerlemeyi belgelemek ve iyileştirmeler türetmek için önemli öğrenme bölümlerinin ardından moderasyonlu geri bildirim oturumları ve akran değerlendirmeleri yapılması.
- **Nihai değerlendirme:**
    - Öğrenme başarısını ve geliştirilen eylem önerilerinin uygulanabilirliğini ölçmek için programın tamamının sonunda kapsamlı bir ön/son test karşılaştırması ve kapanış değerlendirmesi yapılması.

5.4. Başarı ölçütleri ve göstergeler

- **Yetkinlik artışı:**
    - Özellikle eleştirel düşünme, etik yargı oluşturma, girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği ve inovasyon yetkinliği alanlarında, ön testlerden son testlere doğru test sonuçlarında anlamlı bir artış.
- **Uygulamayla ilgililik:**
    - Gerçek danışmanlık senaryolarında uygulanabilir nitelikteki stratejik eylem önerilerinin ve uygulama projelerinin sayısı ve kalitesi.
- **Katılımcı memnuniyeti:**
    - Geri bildirim formlarında yüksek memnuniyet değerleri ve moderasyonlu geri bildirim oturumlarında olumlu dönüşler.
- **Etik standartlara uyum:**
    - Denetim raporları ve harici değerlendirmelerle belgelenmiş, kanıtlanabilir biçimde şeffaf ve izlenebilir karar süreçleri.
- **Dijital araçların kullanımı:**
    - Speech-to-Text sistemleri ve yapay zekâ destekli analiz platformları gibi teknolojilerin, öğrenme analitiğiyle ölçülen kabulü ve etkili kullanımı.

5.5. Sürekli optimizasyona yönelik öneriler

- **Düzenli geri bildirim döngüleri:**
    - Öğrenme içeriklerinin ve yöntemlerin, nicel ve nitel değerlendirme araçlarından gelen geri bildirimlere dayanarak uyarlanması.
- **Disiplinlerarası değerlendirmeler:**
    - Model içeriklerinin eleştirel biçimde gözden geçirilmesi ve iyileştirme potansiyellerinin belirlenmesi için kurum içi eğitmenler, harici mentorlar ve etik uzmanları arasında düzenli fikir alışverişi.
- **Pilot projeler ve deneme uygulamaları:**
    - Yeni modülleri ve dijital araçları geniş çaplı uygulamadan önce denemek ve etkililiklerini doğrulamak için pilot aşamaların yürütülmesi.
- **Şeffaf raporlama:**
    - Paydaşların güvenini güçlendirmek ve geliştirme sürecini izlenebilir kılmak için değerlendirme sonuçlarının ve sürekli iyileştirme önlemlerinin yayımlanması.

5.6. Değerlendirme bölümünün özeti

Sakizli Modeli, öğrenme başarısını, uygulamaya entegrasyonu ve etik standartlara uyumu sürekli izlemek ve optimize etmek için nicel ve nitel değerlendirme yöntemlerini birleştiren bir **karma yöntem yaklaşımı** kullanır. Düzenli ön/son testler, standartlaştırılmış geri bildirim formları, öğrenme analitiği ile moderasyonlu geri bildirim oturumları, düşünümsel raporlar ve akran değerlendirmeleri sayesinde modelin her zaman katılımcıların ihtiyaçlarına göre şekillenmesi ve içerik bakımından güncel kalması güvence altına alınır.

VI. Somut uygulama örnekleri ve uygulama senaryoları

6.1. Kurumsal danışmanlıkta uygulama

- **Senaryo:** Orta ölçekli bir şirket, iç süreçlerini yapay zekâ destekli analizlerle optimize etmeyi ve yenilikçi pazarlama stratejileri geliştirmeyi planlamaktadır.
- **Yöntem:**
  - **Keşif:** Şirketin danışmanları pazar verilerini, müşteri geri bildirimlerini ve şirket içi performans göstergelerini toplamak için yapay zekâ araçlarından yararlanır.
  - **Düşünümsel değerlendirme ve analiz:** Disiplinlerarası atölye çalışmalarında, toplanan verilerin iş süreçlerini ve kurumsal değerleri nasıl etkilediği ortaya konur.
  - **Karar verme:** Danışmanlar, analize dayanarak somut stratejik eylem önerileri geliştirir – örneğin müşteri hizmetlerinin optimize edilmesine veya pazarlama kampanyalarının yeniden yönlendirilmesine yönelik.
  - **Uygulama ve değerlendirme:** Geliştirilen önlemler bir pilot projede test edilir. Dijital araçlar (örneğin otomatik transkripsiyon ve öğrenme analitiği), uygulamanın takibini ve uygulama öncesi ile sonrası değerlerin karşılaştırılmasını destekler.
- **Katma değer:** Model, modern yapay zekâ yöntemlerinin kullanımını sistematik biçimde bütünleştirerek danışmanların bağımsızlığını destekler ve ekonomik ile etik boyutların uyumlu hâle getirildiği şeffaf bir çerçeve oluşturur.

6.2. Medya ortamında uygulama

- **Senaryo:** Bir medya ajansı, içeriklerini hedef kitleye daha uygun biçimde tasarlamak için yapay zekânın dil değişimi ve kültürlerarası iletişim üzerindeki etkisini analiz etmek istemektedir.
- **Yöntem:**
  - **Keşif:** Sosyal medya akışlarındaki, müşteri geri bildirimlerindeki ve kurum içi iletişim kanallarındaki iletişim kalıplarını analiz etmek için yapay zekâ destekli araçlar kullanılır.
  - **Düşünümsel değerlendirme ve analiz:** Atölye çalışmalarında ve tartışma oturumlarında, bunun dil duyarlılığı ve kültürel normlar üzerindeki etkileri ele alınır.
  - **Karar verme:** Ajans, elde edilen bulgulara dayanarak eylem önerileri geliştirir; örneğin içerik stratejisinin uyarlanmasına veya yeni, yapay zekâ destekli içerik üretim yöntemlerinin entegrasyonuna yönelik.
  - **Uygulama ve değerlendirme:** Yeni stratejiler bir test aşamasında uygulanır ve geri bildirim döngüleri ile öğrenme analitiği yardımıyla sürekli uyarlanır.
- **Katma değer:** Disiplinlerarası bakış, teknik, kültürel ve etik boyutların bir araya getirilmesini sağlar. Böylece hem yenilikçi hem de toplumsal açıdan sorumlu medya stratejileri geliştirilebilir.

6.3. Serbest çalışma ve girişim (start-up) danışmanlığında uygulama

- **Senaryo:** Teknoloji alanında faaliyet gösteren bir girişim, iş modelini optimize etmek ve aynı zamanda etik standartları korumak için yapay zekâdan yararlanmak istemektedir.
- **Yöntem:**
  - **Keşif:** Kurucular, ilgili eğilimleri ve müşteri ihtiyaçlarını belirlemek için yapay zekâ destekli bir pazar ve rekabet analizi yürütür.
  - **Düşünümsel değerlendirme ve analiz:** Etkileşimli bir atölye çalışmasında etik sorular, düzenleyici çerçeve koşulları ve girişimcilik riskleri tartışılır.
  - **Karar verme:** Sonuçlara dayanarak, yapay zekânın iş modeline entegrasyonu için somut adımlar öngören ve aynı zamanda kurum içi bir Governance sisteminin kurulmasını da gözeten kapsamlı bir eylem planı hazırlanır.
  - **Uygulama ve değerlendirme:** Girişim pilot projeler yürütür ve uygulamanın izlenmesi ve değerlendirilmesi için dijital araçlardan (örneğin toplantı kayıtları için Speech-to-Text, öğrenme analitiği) yararlanır.
- **Katma değer:** Model, kuruculara stratejik açıdan yenilikçi ve aynı zamanda etik açıdan sağlam temellere dayanan kararlar almalarında destek olur. Kuramın somut iş uygulamalarına aktarılmasını kolaylaştıran, uygulamaya yakın bir çerçeve oluşturur.

6.4. Kurum içi organizasyon gelişiminde uygulama

- **Senaryo:** Büyük bir kuruluş, kurum içi iletişimi ve karar verme süreçlerini yapay zekâ yardımıyla optimize etmek ve aynı zamanda şeffaf, etik açıdan sağlam temellere dayanan bir çalışma ortamı oluşturmak istemektedir.
- **Yöntem:**
  - **Keşif:** Yapay zekâ destekli analiz araçları yardımıyla kurum içi iletişim akışları ve karar süreçleri saptanır ve değerlendirilir.
  - **Düşünümsel değerlendirme ve analiz:** Disiplinlerarası çalışma gruplarında toplanan veriler analiz edilir; etik, kültürel ve düzenleyici boyutlar tartışılır.
  - **Karar verme:** Sonuçlar, kurum içi süreçlerin sürekli izlenmesine yönelik dijital araçları da içeren yeni ve bütünleştirici bir Governance modelinin geliştirilmesine aktarılır.
  - **Uygulama ve değerlendirme:** Yeni önlemler kademeli bir yaygınlaştırmayla hayata geçirilir. Yeni modelin başarısını ve uyarlanabilirliğini ölçmek için değerlendirme yöntemleri (karma yöntem yaklaşımı) kullanılır.
- **Katma değer:** Kuruluş, hem verimliliği hem de çalışan bağlılığını güçlendiren ve yapay zekânın kurum içi süreçlere sürdürülebilir biçimde entegrasyonunu mümkün kılan şeffaf ve etik açıdan sağlam temellere dayanan bir karar sürecinden yararlanır.

6.5. Uygulama örneklerinin özeti

Sunulan senaryolar, Sakizli Modelinin şunları nasıl gerçekleştirdiğini göstermektedir:

- **Kuram ile uygulamayı birleştirir:** Yapılandırılmış, modüler yaklaşım sayesinde kuramsal bulgular, uygulamayla ilgili eylem stratejilerine dönüştürülür.
- **Disiplinlerarasılığı destekler:** Sağlam ve sürdürülebilir çözümler geliştirmek için teknik, ekonomik, kültürel ve etik boyutlar bütüncül biçimde ele alınır.
- **Dijital araçları bütünleştirir:** Modern teknolojilerin kullanımı öğrenme ve uygulama sürecini destekler, şeffaf dokümantasyon ve sürekli değerlendirme sağlar.

- **Etik standartları güvence altına alır:** Governance ekiplerinin, denetimlerin ve akran değerlendirmesi süreçlerinin entegrasyonu sayesinde etik ilkelerin her zaman korunması güvence altına alınır.

VII. Özet ve son değerlendirmeler

7.1. Sakizli Modeline genel bakış

Sakizli Modeli, yapay zekânın toplumsal açıdan önemli ve girişimcilik bağlamlarındaki kullanımını uygulamaya yakın biçimde bütünleştiren disiplinlerarası bir danışmanlık yaklaşımı olarak tasarlanmıştır. Model; kuramsal temelleri, pratik uygulamaları ve etik ilkeleri bütüncül bir kavramda bir araya getirir ve özellikle serbest çalışmanın, girişimcilik alanındaki karar verme yetkinliğinin ve yenilikçi çözüm yaklaşımlarının desteklenmesini odağa alır.

7.2. Modelin temel unsurları

1. **Hedef optimizasyonu:**
   - **Hedef belirleme:** Katılımcılar, medya ortamında yapay zekâ (AI) kullanımına ilişkin toplumsal açıdan önemli gelişmeleri analiz etmeli, değerlendirmeli ve bunlardan somut stratejik eylem önerileri türetmelidir.
   - **Yetkinlikler:** Eleştirel düşünme, etik yargı oluşturma, girişimcilik alanında muhakeme yetkinliği ve stratejik inovasyon yetkinliği hedefli biçimde geliştirilir.
   - **Uygulama ve kuram dengesi:** %70 uygulama odaklı içerik (atölye çalışmaları, vaka çalışmaları, simülasyonlar) ile %30 kuramsal düşünümden oluşan bilinçli bir karma temeli oluşturur.
2. **Tematik odak noktaları:**
   - İçerikler, yapay zekâ aracılığıyla dil duyarlılığının dönüşümünden toplumsal ve kültürel perspektiflere, oradan da pazarlamada yapay zekâ, etik Governance, veri koruma, sürdürülebilirlik ve sosyal kapsayıcılık gibi konulara kadar uzanır.
   - Psikolojik ve duygusal boyutlar, hukuki çerçeve koşulları ve eğitim gibi tamamlayıcı alanlar disiplinlerarası profili bütünler.
3. **Metodolojik yapı ve uygulama odaklılık:**
   - **Modüler yapı:** Tematik ve metodolojik açıdan farklı hedef kitlelere ve öğrenme bağlamlarına uyarlanabilen esnek, özelleştirilebilir modüller.
   - **Aşamalı ya da döngüsel yaklaşım:** Keşiften düşünümsel değerlendirme ve analize, oradan da karar verme ve değerlendirmeye uzanan sürekli bir öğrenme ve aktarım süreci oluşturulur.
   - **Dijital araçların entegrasyonu:** Modern teknolojiler (örneğin Speech-to-Text, yapay zekâ destekli analiz platformları) öğrenme sürecini destekler, şeffaf dokümantasyon ve sürekli geri bildirim sağlar.
4. **Etik ve Governance:**
   - **Kültürlerarası etik kod:** Çeşitli gelenekleri (Batı, Doğu, Arap vb.) bütünleştiren ve alternatif düşünce yaklaşımlarını yan yana koyan etik bir çerçeve.
   - **Governance yapıları:** Disiplinlerarası ekipler, şeffaf denetim sistemleri, akran değerlendirmesi mekanizmaları ve bağımsız etik kurulları, modelin tamamında etik bütünlüğü ve hesap verebilirliği güvence altına alır.
   - **Çatışma yönetimi:** Ekonomik çıkarlar ile etik standartlar arasındaki çatışmalar, yenilikçi çözüm yaklaşımları için birer fırsat olarak kullanılır.
5. **Değerlendirme ve başarının ölçülmesi:**

- **Karma yöntem yaklaşımı:** Nicel araçların (ön/son testler, geri bildirim formları, öğrenme analitiği) ve nitel yöntemlerin (geri bildirim oturumları, düşünümsel raporlar, akran değerlendirmeleri) bir arada kullanılması, modelin sürekli gözden geçirilmesini ve optimize edilmesini mümkün kılar.
- **Başarı ölçütleri:** Ölçülebilir yetkinlik artışları, uygulamayla ilgili eylem stratejileri, yüksek katılımcı memnuniyeti, karar süreçlerinin şeffaflığı ve dijital araçların etkili kullanımı.

6. **Somut uygulama örnekleri:**
   - Model, farklı alanlarda uygulanır; örneğin kurumsal danışmanlıkta, medya ortamında, serbest çalışma ve girişim danışmanlığında ve kurum içi organizasyon gelişiminde.
   - Bu senaryolar, kuramsal bilginin somut, uygulamaya yakın eylem önerilerine nasıl dönüştürülebileceğini ve etik ile ekonomik boyutların nasıl uyumlu hâle getirilebileceğini gösterir.

7.3. Son değerlendirmeler ve gelecek perspektifi

- **Başarı faktörü olarak disiplinlerarasılık:** Sakizli Modeli, teknolojiden ekonomiye, oradan da etik ve kültüre kadar farklı disiplinlerin birbirine bağlanmasından güç alır. Bu disiplinlerarası yönelim, karmaşık soruların farklı perspektiflerden aydınlatılmasını ve yenilikçi, sürdürülebilir çözümlerin ortaya çıkmasını güvence altına alır.
- **Uygulamaya yakınlık ve esneklik:** Modüler ve aşamalı yapı sayesinde içerikler, farklı hedef kitlelere ve güncel zorluklara esnek biçimde uyarlanabilir. Bu da modelin hem köklü şirketlerde hem de dinamik girişim ortamlarında uygulanabilir kalmasını garanti eder.
- **Teknoloji destekli şeffaflık:** Dijital araçların ve yapay zekâ destekli analizlerin kullanımı yalnızca öğrenme sürecini desteklemekle kalmaz, aynı zamanda sürekli ve şeffaf bir değerlendirme de sağlar. Bu, sürekli değişen bir teknolojik ortamda etik ve pratik standartları korumak için özellikle önemlidir.
- **Sürdürülebilir inovasyon ve öğrenme süreci:** Sürekli değerlendirme ve geri bildirim, modelin kesintisiz olarak optimize edilmesini mümkün kılar. Böylece Sakizli Modeli her zaman güncel kalır ve yapay zekâ alanındaki yeni gelişmelere ve zorluklara esnek biçimde yanıt verebilir.
- **Gelecek perspektifleri:** Sakizli Modeli yalnızca durağan bir kavram olarak değil, kendini geliştiren dinamik bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Gelecekteki uyarlamalar, danışmanlık ve iş dünyasının değişen gereksinimlerini karşılamak için yeni konu alanlarını, ek dijital araçları veya genişletilmiş etik çerçeveleri bütünleştirebilir.

Medya ortamında ayrıntılı uygulama

Senaryo: Bir medya ajansının içerik stratejisinin yeniden yönlendirilmesi

Başlangıç durumu:

MediaFuture medya ajansı, yapay zekâ destekli iletişim ve analiz araçlarının sosyal medya kanallarındaki ve dijital içeriklerdeki dil kullanımını, üslubu ve kültürel dinamikleri köklü biçimde değiştirmesi sorunuyla karşı karşıyadır. Ajans, özgün ve hedef kitleye uygun biçimde iletişim kurmak, eğilimleri erken fark edip bunlardan yararlanmak için içerik stratejisini uyarlamak istemektedir.

Adım 1: Keşif ve veri toplama

- **Hedef belirleme:** Ajans, yapay zekâ araçlarının kullanımıyla dil kullanımının ve kültürel ifade biçimlerinin nasıl değiştiğini anlamak için kapsamlı veriler toplar.
- **Yöntemler ve araçlar:**
  - **Yapay zekâ destekli metin analizi:** Sosyal medya gönderilerini, blog yazılarını ve kurum içi iletişim verilerini analiz etmek için doğal dil işleme (Natural Language Processing, NLP) araçlarının kullanılması.
    - **Örnek:** Tweet'lerde, Facebook gönderilerinde veya Instagram yorumlarında hashtag'lerin, anahtar kelimelerin ve duygu durumunun (sentiment) analizi.
  - **Speech-to-Text teknolojisi:** Sözlü iletişimi de kayıt altına almak ve analiz etmek için röportajların, konuşmaların veya kurum içi toplantıların otomatik olarak yazıya dökülmesi.
  - **Veri görselleştirme:** Toplanan verilerdeki eğilimleri ve örüntüleri görsel olarak sunmak için analiz platformlarından (örneğin Tableau veya Power BI) yararlanılması.
- **Katılımcılar için uygulama görevi:** Katılımcılar belirli bir veri seti seçer (örneğin belirli bir kampanyaya ait sosyal medya gönderileri) ve ilk analizi gerçekleştirir. Bu süreçte kilit konular, dil üslubundaki değişimler ve duygu durumundaki dalgalanmalar belgelenir.

Adım 2: Düşünümsel değerlendirme ve analiz

- **Hedef belirleme:** Elde edilen veriler, etkileşimli atölye çalışmalarında eleştirel biçimde değerlendirilir ve kültürel ile iletişimsel bağlam içine yerleştirilir.
- **Atölye çalışmaları ve tartışma oturumları:**
  - **Analiz atölyeleri:** Metin ve dil analizinin sonuçlarının sunulduğu ve tartışıldığı moderasyonlu oturumlar. **Tartışma soruları:**
    - Yapay zekâ tarafından üretilen içerikler dil duyarlılığımızı nasıl etkiliyor?
    - Dijital iletişimde hangi kültürel eğilimler gözlemlenebiliyor?
    - Ajansın mevcut içerikleri yeni belirlenen eğilimlerle ne ölçüde örtüşüyor?
  - **Akran değerlendirmeleri:** Katılımcılar analizlerini küçük gruplarda sunar ve saptanan örüntüler ile olası yorumlar hakkında geri bildirim alır.
- **Sonuç:** Yapay zekânın dil değişimini ve kültürlerarası iletişim kalıplarını nasıl etkilediğine dair ortak bir anlayış. Sonraki stratejik planlamaya aktarılacak ilk hipotezler ortaya konur.

Adım 3: Karar verme ve stratejik eylem önerilerinin geliştirilmesi

- **Hedef belirleme:** Analiz edilen veriler ve eleştirel değerlendirme temelinde, içerik stratejisinin yeniden yönlendirilmesine yönelik somut stratejik önlemler türetilir.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Strateji atölyeleri:** Disiplinlerarası ekiplerde (iletişim uzmanları, veri analistleri, etik uzmanları ve yöneticilerden oluşan) eylem önerileri geliştirilir. **Örnek konular:**
    - Sosyal medya kampanyalarında üslubun uyarlanması
    - Yapay zekâ destekli içerik üretim araçlarının entegrasyonu (örneğin metin yazımını desteklemek için)
    - Yeni iletişim üsluplarıyla çalışma konusunda çalışanlara yönelik eğitim programları.
  - **Simülasyon ve iş oyunları:** Ekipler, farklı stratejileri denedikleri ve bunların erişim, etkileşim ve marka imajı üzerindeki olası etkilerini değerlendirdikleri simüle edilmiş

karar süreçlerinden geçer.
- **Sonuç:** Somut adımları (örneğin içerik formatlarının yeniden tasarlanması, editoryal çalışmada yapay zekâ araçlarının kullanılması) ve sorumlulukları tanımlayan ayrıntılı bir eylem planı. Bu plan, örneğin yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin ne kadar özgün ve şeffaf biçimde etiketleneceği gibi etik değerlendirmeleri de dikkate alır.

Adım 4: Uygulama ve pilot aşama

- **Hedef belirleme:** Geliştirilen önlemler, etkililiklerini doğrulamak için kontrollü bir ortamda test edilir.
- **Yöntem:**
  - **Pilot proje:** Yeni içerik stratejilerinin sınırlı bir çerçevede uygulandığı bir test kampanyasının başlatılması.
    - **Örnek:** Hem yapay zekâ destekli içerikleri hem de geleneksel editoryal içerikleri bir araya getiren bir sosyal medya kampanyası.
  - **İzleme ve değerlendirme:** Kampanyanın dijital araçlar yardımıyla sürekli izlenmesi:
    - **Öğrenme analitiği:** Etkileşimin, erişimin, kullanıcı geri bildirimlerinin ve hedef kitlenin duygu durumundaki değişimlerin ölçülmesi.
    - **Geri bildirim oturumları:** İlk sonuçların tartışıldığı ve uyarlamaların yapıldığı düzenli değerlendirme toplantıları.
- **Sonuç:** Yeni stratejinin başarısını kanıtlayan veya iyileştirme potansiyellerini ortaya koyan ilk ampirik veriler. Bu veriler, eylem planının son uyarlamasına aktarılır.

Adım 5: Nihai değerlendirme ve sürekli optimizasyon

- **Hedef belirleme:** Kalıcı iyileştirmeleri ve uyarlamaları güvence altına almak için sürecin tamamı değerlendirilir.
- **Değerlendirme yöntemleri:**
  - **Nicel değerlendirme:** Ön ve son test verilerinin karşılaştırılması (örneğin etkileşimdeki, erişimdeki ve kullanıcı geri bildirimlerindeki değişimler).
    - **Araçlar:** Başarının nesnel olarak ölçülmesi için öğrenme analitiğinden yararlanılması.
  - **Nitel değerlendirme:** Çalışanların ve katılımcıların deneyimlerini aktardığı moderasyonlu geri bildirim oturumları ve düşünümsel raporlar.
    - **Odak:** Yeni içerik stratejisinin özgünlüğünün ve etkililiğinin değerlendirilmesi.
  - **Akran değerlendirmeleri ve harici değerlendirme:** Uygulanan önlemlerin etik ve stratejik boyutlarını incelemek için harici uzmanların sürece dahil edilmesi.
- **Sonuç:** Yalnızca pilot kampanyanın başarısını belgelemekle kalmayıp stratejinin kalıcı olarak uygulanması ve geliştirilmesi için öneriler de sunan kapsamlı bir değerlendirme raporu.

Medya ortamında katma değer ve sonuçlar

- **Yenilikçi iletişim stratejileri:** Yapay zekâ destekli analizlerin disiplinlerarası atölye çalışmalarıyla sıkı biçimde bağlanması sayesinde hem özgün hem de hedef kitleye özgü bir içerik stratejisi geliştirilir.
- **Şeffaflık ve etik:** Etik ilkelerin ve Governance yapılarının entegrasyonu, yapay zekâ destekli içeriklerin şeffaf biçimde iletilmesini ve alternatif, kültürel açıdan farklılaşmış perspektiflerin dikkate alınmasını güvence altına alır.

- **Uygulama odaklılık ve sürdürülebilirlik:** Atölye çalışmaları, vaka çalışmaları ve pilot projeler biçimindeki yüksek uygulama payı (eğitim süresinin %70'i), geliştirilen önlemlerin doğrudan gerçek çalışma ortamında uygulanabilir olmasını ve sürdürülebilir biçimde optimize edilebilmesini güvence altına alır.

Serbest çalışma ve girişim (start-up) danışmanlığında uygulama

Senaryo: Yapay zekâ destekli bir girişim için yenilikçi bir iş modelinin geliştirilmesi

Başlangıç durumu:

Kurgusal girişim **InnoTech Solutions**, iş süreçlerini optimize etmek ve yeni ürünler geliştirmek için yapay zekâ teknolojilerini kullanmayı planlamaktadır. Kurucu ekip, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda etik açıdan da sağlam temellere dayanan, sürdürülebilir bir iş modeli geliştirmek için pazar fırsatlarını, rekabet ortamlarını ve etik soruları analiz etme sorunuyla karşı karşıyadır.

Adım 1: Keşif ve veri toplama

- **Hedef belirleme:** Kurucu ekip hedef pazar, potansiyel müşterilerin ihtiyaçları ve mevcut rakipler hakkında kapsamlı bilgi toplar. Bu süreçte teknolojik boyutların yanı sıra toplumsal ve etik boyutlar da dikkate alınmalıdır.
- **Yöntemler ve araçlar:**
  - **Yapay zekâ destekli pazar analizleri:** Pazar raporlarının, müşteri yorumlarının ve sosyal medya verilerinin değerlendirilmesi için doğal dil işleme (Natural Language Processing, NLP) araçlarının kullanılması.
    - **Örnek:** Pazar ihtiyaçlarını ve boşluklarını belirlemek için çevrimiçi platformlardaki müşteri geri bildirimlerinde görülen eğilimlerin analizi.
  - **Rekabet analizi:** Rekabet ortamını ortaya koymak ve ayırt edici özellikleri belirlemek için veri görselleştirme araçlarından (örneğin Tableau, Power BI) yararlanılması.
  - **Birincil veri toplama:** Doğrudan müşteri geri bildirimi elde etmek için, otomatik transkripsiyonla (Speech-to-Text) desteklenen, dijital araçlar aracılığıyla anket veya görüşmelerin yapılması.
- **Katılımcılar için uygulama görevi:** Kurucular, pazar potansiyelleri, müşteri ihtiyaçları ve rekabet durumları hakkında ilk hipotezleri formüle etmek için belirli bir pazar alanı seçer ve ilgili verileri toplar.

Adım 2: Düşünümsel değerlendirme ve analiz

- **Hedef belirleme:** Toplanan veriler, iş modelindeki fırsatları, riskleri ve etik soruları belirlemek için etkileşimli atölye çalışmalarında eleştirel biçimde değerlendirilir.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Disiplinlerarası atölye çalışmaları:** Veri analizlerinin sunulduğu ve tartışıldığı moderasyonlu oturumlar. **Tartışma soruları:**
    - Hangi pazar segmentleri en büyük potansiyeli taşıyor?
    - Yapay zekâ çözümleriyle karşılanabilecek önemli müşteri ihtiyaçları nerede bulunuyor?

        - Yapay zekâ kullanılırken hangi etik zorluklar (örneğin veri koruma, şeffaflık) dikkate alınmalı?
    - **Akran değerlendirmeleri:** Farklı perspektifleri ve iyileştirme önerilerini sürece katmak için ilk analiz sonuçlarının ekip içinde sunulması ve geri bildirim oturumları.
- **Sonuç:** Pazar koşullarına dair ortak bir anlayış ve fırsatlar ile risklerin ilk önceliklendirmesi. İlk hipotezler, sonraki strateji geliştirme sürecine aktarılır.

Adım 3: Karar verme ve stratejik eylem önerilerinin geliştirilmesi

- **Hedef belirleme:** Analiz edilen veriler ve eleştirel değerlendirme temelinde kurucu ekip, yapay zekânın iş modeline entegrasyonu için somut stratejik önlemler geliştirir.
- **Çalışma yöntemleri:**
    - **Strateji atölyeleri:** Disiplinlerarası ekiplerde (kurucular, ekonomi uzmanları, teknoloji ve etik danışmanlarından oluşan) ayrıntılı bir eylem planı hazırlanır. **Örnek konular:**
        - Yapay zekâ bileşenleri ve etik ilkeler özellikle dikkate alınarak bir iş modeli kanvasının (Business Model Canvas) geliştirilmesi.
        - Yapay zekânın tek tek iş süreçlerine entegrasyonunu test eden pilot projelerin belirlenmesi (örneğin otomatik müşteri hizmetleri çözümleri veya akıllı veri analizleri).
    - **Simülasyon ve iş oyunları:** Farklı senaryoların (örneğin pazardaki değişimler, etik zorluklar) canlandırılması yoluyla alternatif stratejiler değerlendirilir ve bunların olası etkileri simüle edilir.
    - **Etik entegrasyonu:** İş modeli kapsamında geçerli olacak etik ilkelerin tartışılması ve belgelenmesi; örneğin yapay zekâ kullanımında şeffaflık, veri koruma önlemleri ve adil algoritmalar.
- **Sonuç:** Yapay zekâ destekli iş modelinin hayata geçirilmesi için somut adımları, sorumlulukları ve zaman çerçevelerini tanımlayan kapsamlı bir eylem planı. Plan, sürekli değerlendirme ve uyarlamaya yönelik bir mekanizma da içerir.

Adım 4: Uygulama ve pilot aşama

- **Hedef belirleme:** Geliştirilen stratejik önlemler, uygulamaya uygunluklarını doğrulamak için kontrollü bir pilot aşamada test edilir.
- **Yöntem:**
    - **Pilot proje:** Belirli bir yapay zekâ kullanım senaryosunun (örneğin müşteri geri bildirimlerinin otomatik analizi) gerçek ancak kontrollü bir ortamda test edildiği sınırlı bir alt projenin hayata geçirilmesi.
    - **İzleme ve değerlendirme:** Pilot aşamanın sürekli izlenmesi için dijital araçların kullanılması:
        - **Öğrenme analitiği:** Müşteri etkileşimi, dönüşüm oranları ve kullanıcı memnuniyeti gibi performans göstergelerinin ölçülmesi.
        - **Geri bildirim mekanizmaları:** Hem iç hem de dış paydaşların pilot projenin etkililiğini değerlendirdiği düzenli geri bildirim oturumları.
    - **Dokümantasyon:** Dijital kayıtlar ve otomatik değerlendirme sistemleri (örneğin toplantılar için Speech-to-Text) yardımıyla sonuçların ve deneyimlerin eksiksiz kaydı.
- **Sonuç:** Önlemlerin başarısını kanıtlayan ve iyileştirme potansiyellerini ortaya koyan ilk ampirik veriler. Bu bulgular, olası bir ölçeklendirme ve iş modeline kalıcı entegrasyon için temel oluşturur.

Adım 5: Nihai değerlendirme ve sürekli optimizasyon

- **Hedef belirleme:** İş modelinin uzun vadeli başarısını ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak için uygulama sürecinin tamamı değerlendirilir.
- **Değerlendirme yöntemleri:**
  - **Nicel değerlendirme:** Uygulama öncesi ve sonrası göstergelerin (örneğin ciro, müşteri geri bildirimleri, pazar payları) karşılaştırılması ve başarının nesnel olarak ölçülmesi için öğrenme analitiğinden yararlanılması.
  - **Nitel değerlendirme:** Kurucu ekibin ve harici mentorların süreci analiz ettiği ve iyileştirme önerileri formüle ettiği moderasyonlu geri bildirim oturumları, düşünümsel raporlar ve akran değerlendirmeleri.
  - **Harici değerlendirme:** İş modelinin etik ve ekonomik boyutlarının eleştirel biçimde incelenmesi için bağımsız uzmanların sürece dahil edilmesi.
- **Sonuç:** Öğrenme başarısını belgeleyen, iyileştirme potansiyellerini belirleyen ve iş modelinin geliştirilmesi için somut öneriler sunan kapsamlı bir değerlendirme raporu. Bunun sonucunda, pazardaki değişimlere ve teknolojik gelişmelere esnek biçimde yanıt verebilmek için model sürekli olarak optimize edilir.

Serbest çalışma ve girişim danışmanlığı alanında katma değer ve sonuçlar

- **İnovasyonun desteklenmesi:** Sakizli Modeli, kurucuları pazar ve müşteri odaklı, yenilikçi, yapay zekâ destekli iş modelleri geliştirebilecek duruma getirir.
- **Etik ile girişimciliğin entegrasyonu:** Etik ilkelerin ve girişimcilik fırsatlarının eş zamanlı olarak dikkate alınması sayesinde, müşteriler ve yatırımcılar nezdinde güven oluşturan sürdürülebilir bir iş modeli ortaya çıkar.
- **Pratik uygulanabilirlik:** Yüksek uygulama payı (atölye çalışmaları, vaka çalışmaları, pilot projeler), kuramsal olarak geliştirilen stratejilerin doğrudan günlük iş yaşamında test edilebilmesini ve uyarlanabilmesini güvence altına alır.
- **Esneklik ve sürekli iyileştirme:** Düzenli değerlendirme döngüleri ve geri bildirim döngüleri, iş modelinin değişen pazar koşullarına ve teknolojik gelişmelere dinamik biçimde uyarlanmasını mümkün kılar.

Kurumsal danışmanlıkta uygulama

Senaryo: Yapay zekâ entegrasyonu yoluyla stratejik kurumsal danışmanlığın dönüşümü

Başlangıç durumu:

ConsultPro danışmanlık şirketi, klasik danışmanlık yaklaşımlarını modernleştirme sorunuyla karşı karşıyadır. Amaç, müşterilere yenilikçi, veriye dayalı ve aynı zamanda etik açıdan sağlam temellere dayanan stratejiler sunabilmek için yapay zekâ destekli veri analizlerini ve karar desteğini danışmanlık sürecine entegre etmektir.

Adım 1: Keşif ve veri toplama

- **Hedef belirleme:** Bu aşamadaki amaç, mevcut duruma ilişkin sağlam bir genel bakış elde etmek için iç süreçler, pazar eğilimleri ve müşteri geri bildirimleri hakkında kapsamlı veriler toplamaktır.
- **Yöntemler ve araçlar:**

- **Yapay zekâ destekli pazar ve şirket analizleri:** Şirket raporlarını, pazar verilerini, sosyal medya etkinliklerini ve müşteri geri bildirimlerini analiz etmek için doğal dil işleme (Natural Language Processing, NLP) araçlarının ve veri madenciliği tekniklerinin kullanılması.
- **Kurum içi veri birleştirme:** Otomatik veri görselleştirme araçlarıyla (örneğin Power BI, Tableau) desteklenerek performans göstergelerinin, çalışan geri bildirimlerinin ve müşteri memnuniyeti verilerinin bir araya getirilmesi.
- **Speech-to-Text teknolojileri:** Önemli tartışmaları ve içgörüleri belgelemek için kurum içi toplantıların ve müşteri görüşmelerinin kaydedilmesi ve yazıya dökülmesi.

- **Danışmanlar için uygulama görevi:** Katılımcılar bir müşteri vakası veya kurum içi bir proje seçer ve kapsamlı bir veri toplama çalışması yürütür. Amaç, hem şirketin verimliliğini hem de stratejik yönelimini ilgilendiren eğilimleri ve zorlukları belirlemektir.

Adım 2: Düşünümsel değerlendirme ve analiz

- **Hedef belirleme:** Toplanan veriler, hem fırsatları hem de zorlukları belirlemek için etkileşimli atölye çalışmalarında ve tartışma oturumlarında eleştirel biçimde değerlendirilmeli ve analiz edilmelidir.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Disiplinlerarası analiz atölyeleri:** Veri analizlerinin sunulduğu ve tartışıldığı moderasyonlu oturumlar. Tartışma soruları şunlar olabilir:
    - Hangi iç süreçler iyileştirme potansiyeli gösteriyor?
    - Dış pazar eğilimleri ve müşteri geri bildirimleri stratejik danışmanlığa nasıl yansıtılabilir?
    - Veri analizinden, örneğin veri koruma ve şeffaflık açısından, hangi etik sorular doğuyor?
  - **Akran değerlendirmeleri:** Farklı perspektifleri ve iyileştirme önerilerini sürece katmak için danışmanların analiz sonuçlarını sunduğu ve birbirlerine geri bildirim verdiği küçük gruplarda fikir alışverişi.
- **Sonuç:** Belirlenen zorlukların ve fırsatların net biçimde tanımlandığı, veri durumuna ilişkin ortak bir anlayış. Stratejik planlamaya aktarılacak ilk hipotezler formüle edilir.

Adım 3: Karar verme ve stratejik eylem önerilerinin geliştirilmesi

- **Hedef belirleme:** Analiz edilen veriler ve eleştirel değerlendirme temelinde, müşterilerin iş süreçlerini optimize etmelerine ve geleceğe yön veren kararlar almalarına yardımcı olan somut, stratejik önlemler geliştirilir.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Strateji atölyeleri:** Kapsamlı bir eylem planı hazırlamak için kurumsal danışmanlar, veri analistleri, teknoloji uzmanları ve etik arabuluculardan oluşan disiplinlerarası ekiplerin kurulması. **Örnek konular:**
    - İç süreç akışlarının yapay zekâ destekli analizler yardımıyla optimize edilmesi.
    - Stratejik riskleri ve fırsatları şeffaf hâle getiren veriye dayalı karar modellerinin geliştirilmesi.
    - Etik ilkelerin danışmanlık sürecine entegrasyonu; örneğin hassas müşteri verileriyle çalışmaya ilişkin açık kurallar aracılığıyla.
  - **Simülasyon ve iş oyunları:** Senaryoların (örneğin kriz durumları veya pazardaki değişimler) canlandırılması yoluyla alternatif stratejiler değerlendirilir ve bunların olası etkileri simüle edilir.

    - **Eylem planının geliştirilmesi:** Somut adımları, zaman çerçevelerini ve sorumlulukları tanımlayan ve bu süreçte yapay zekâ araçlarının kullanımını ve etik standartlara uyumu gözeten ayrıntılı bir eylem planının hazırlanması.
- **Sonuç:** İç süreçleri dönüştürmek, veriye dayalı kararları desteklemek ve etik açıdan sağlam temellere dayanan standartları hayata geçirmek için müşteriye somut öneriler ve yol haritaları sunan stratejik bir eylem planı.

Adım 4: Uygulama ve pilot aşama

- **Hedef belirleme:** Geliştirilen stratejik önlemler, uygulamaya uygunluklarını ve etkililiklerini doğrulamak için bir pilot projede test edilir.
- **Yöntem:**
    - **Pilot proje:** Yeni önlemlerin sınırlı ve kontrollü bir çerçevede uygulanacağı bir müşteri projesinin seçilmesi.
        - **Örnek:** Operasyonel süreçlere ilişkin gerçek zamanlı veriler sunan ve stratejik karar vermeyi destekleyen, yapay zekâ destekli bir gösterge panelinin (dashboard) devreye alınması.
    - **İzleme ve değerlendirme:** Uygulamanın öğrenme analitiği ve dijital geri bildirim araçları yardımıyla sürekli izlenmesi.
        - **Nicel ölçüm:** Göstergelerin (örneğin verimlilik, ciro artışı, müşteri memnuniyeti) uygulama öncesi ve sonrası karşılaştırılması.
        - **Nitel değerlendirme:** Çalışanların ve müşterilerin önlemlerin etkilerini değerlendirdiği düzenli geri bildirim oturumları.
    - **Dokümantasyon:** Otomatik kayıt tutmayla (örneğin Speech-to-Text teknolojileri aracılığıyla) desteklenen, uygulama süreçlerinin ve sonuçlarının eksiksiz kaydı.
- **Sonuç:** Yeni stratejilerin başarısını kanıtlayan ve iyileştirme potansiyellerini ortaya koyan ilk ampirik veriler. Bu veriler, önlemlerin olası bir ölçeklendirmesi ve diğer müşteri projelerinde kalıcı olarak uygulanması için temel oluşturur.

Adım 5: Nihai değerlendirme ve sürekli optimizasyon

- **Hedef belirleme:** Öğrenme başarısını, önlemlerin etkililiğini ve yapay zekânın danışmanlık sürecine sürdürülebilir entegrasyonunu güvence altına almak için sürecin tamamı son olarak değerlendirilir.
- **Değerlendirme yöntemleri:**
    - **Nicel değerlendirme:** Başarının nesnel olarak ölçülmesi için ön ve son testlerin, standartlaştırılmış geri bildirim formlarının ve öğrenme analitiğinin uygulanması.
    - **Nitel değerlendirme:** Sürecin tamamının ve elde edilen sonuçların tartışıldığı moderasyonlu geri bildirim oturumları, akran değerlendirmeleri ve düşünümsel raporlar.
    - **Harici değerlendirme:** Stratejik önlemlerin ve etik ilkelerin eleştirel biçimde incelenmesi için bağımsız uzmanların ve harici etik kurullarının sürece dahil edilmesi.
- **Sonuç:** Pilot projenin başarısını belgeleyen, iyileştirme potansiyellerini ortaya koyan ve yeni danışmanlık stratejilerinin geliştirilmesi ve ölçeklendirilmesi için somut öneriler sunan kapsamlı bir değerlendirme raporu.

Kurumsal danışmanlıkta katma değer ve sonuçlar

- **Veriye dayalı karar verme:** Yapay zekâ destekli analiz araçlarının sistematik kullanımı sayesinde sağlam, veriye dayalı danışmanlık stratejilerinin temeli oluşturulur.

- **Disiplinlerarası iş birliği:** Kurumsal danışmanlık, veri analizi ve etik değerlendirmenin sıkı biçimde iç içe geçmesi, bütüncül ve sürdürülebilir çözümler geliştirmeyi mümkün kılar.
- **Uygulamaya yakın hayata geçirme:** Yüksek uygulama payı ve pilot projelerin yürütülmesi, kuramsal olarak geliştirilen önlemlerin doğrudan gerçek danışmanlık projelerine aktarılabilmesini güvence altına alır.
- **Etik ve şeffaflık:** Governance yapılarının ve etik ilkelerin entegrasyonu sayesinde yapay zekâ kullanımının yalnızca verimli değil, aynı zamanda sorumlu biçimde gerçekleşmesi güvence altına alınır.
- **Sürekli optimizasyon:** Düzenli değerlendirme döngüleri ve geri bildirim döngüleri, stratejilerin kesintisiz olarak uyarlanmasını ve iyileştirilmesini mümkün kılar; böylece stratejiler her zaman güncel pazar ve teknoloji eğilimlerine uygun kalır.

Kurum içi organizasyon gelişiminde uygulama

Senaryo: Büyük bir kuruluşta iç süreçlerin dönüşümü

Başlangıç durumu:

Büyük ölçekli kuruluş **IntraVision AG**, kurum içi iletişimi, karar verme süreçlerini ve iş akışlarını daha verimli ve şeffaf hâle getirme sorunlarıyla karşı karşıyadır. Yapay zekâ teknolojilerinin giderek daha fazla kullanılmasıyla, süreçleri veriye dayalı olarak optimize etme ve aynı zamanda etik açıdan sağlam temellere dayanan bir çalışma ortamını destekleme fırsatları doğmaktadır.

Adım 1: Keşif ve veri toplama

- **Hedef belirleme:** Kuruluş, iyileştirme için başlangıç noktalarını belirlemek amacıyla kurum içi iletişim ve karar süreçlerinin mevcut durumunu kapsamlı biçimde saptamak istemektedir.
- **Yöntemler ve araçlar:**
  - **Yapay zekâ destekli veri toplama:** E-postaları, kurum içi sohbetleri, toplantı tutanaklarını ve diğer iletişim kanallarını analiz etmek için doğal dil işleme (Natural Language Processing, NLP) araçlarının kullanılması.
    - **Örnek:** Çalışan geri bildirimlerinde ruh hâli ve duygu durumu (sentiment) analizlerinin incelenmesi.
  - **Dijital izleme:** Süreç göstergelerinin (örneğin işlem süreleri, iletişim hacmi) saptanması ve sunulması için öğrenme analitiğinden ve veri görselleştirme araçlarından (örneğin Tableau, Power BI) yararlanılması.
  - **Speech-to-Text teknolojisi:** Tekrar eden konuları, zorlukları ve iyileştirme önerilerini belgelemek için toplantıların ve kurum içi eğitimlerin otomatik olarak yazıya dökülmesi.
  - **Çalışan anketleri:** Buna ek olarak, çalışanların öznel izlenimlerini ve iyileştirme önerilerini almak için standartlaştırılmış çevrimiçi anketler kullanılır.
- **Kurum içi ekipler için uygulama görevi:** Ekipler belirli departmanları veya süreç alanlarını seçer ve zayıf noktaları ve iyileştirme potansiyellerini belirlemek için veri toplama çalışması yürütür.

Adım 2: Düşünümsel değerlendirme ve analiz

- **Hedef belirleme:** Toplanan veriler, hangi iç süreçlerin iyileştirilebileceğini ve nerelerde etik ya da iletişimsel zorluklar bulunduğunu ortaya çıkarmak için disiplinlerarası atölye çalışmalarında ve tartışma oturumlarında eleştirel biçimde değerlendirilmelidir.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Disiplinlerarası analiz atölyeleri:** Veri değerlendirmesinin sonuçlarının sunulduğu ve tartışıldığı moderasyonlu oturumlar. **Tartışma soruları:**
    - Hangi kurum içi iletişim kanalları iyi işliyor, nerelerde bilgi kaybı yaşanıyor?
    - Karar süreçleri ne kadar şeffaf ve hangi iyileştirme potansiyelleri bulunuyor?
    - Verimsiz süreçler çalışan memnuniyetini ve çalışma ortamını ne ölçüde olumsuz etkiliyor?
  - **Akran değerlendirmeleri:** Farklı departmanlardan çalışanların perspektiflerini ve iyileştirme önerilerini sunduğu daha küçük gruplarda fikir alışverişi.
  - **Etik değerlendirme:** Veri korumanın, şeffaflığın ve kişilik haklarının korunmasının iç süreçlerde nasıl dikkate alınabileceğine ilişkin tartışma.
- **Sonuç:** Mevcut durum ve belirlenen zorluklar hakkında ortak bir anlayış ile birlikte, hangi önlemlerin daha iyi bir kurum içi organizasyona yol açabileceğine dair ilk hipotezler.

Adım 3: Karar verme ve stratejik eylem önerilerinin geliştirilmesi

- **Hedef belirleme:** Analiz sonuçlarına dayanarak, iç süreçlerin optimize edilmesine yönelik somut önlemler geliştirilir – iletişimin, verimliliğin ve etik şeffaflığın iyileştirilmesine özel bir odakla.
- **Çalışma yöntemleri:**
  - **Strateji atölyeleri:** BT, insan kaynakları, kurum içi iletişim birimlerinin temsilcilerinden ve yöneticilerden oluşan disiplinlerarası ekiplerin kurulması. **Örnek konular:**
    - İç süreçlerin gerçek zamanlı analizine yönelik yapay zekâ destekli bir gösterge panelinin (dashboard) devreye alınması.
    - Toplantıların otomatik özetlenmesi yoluyla iletişim yapılarının optimize edilmesi.
    - Düzenli geri bildirim oturumlarının ve şeffaf karar tutanaklarının yerleştirilmesi.
  - **Simülasyon ve iş oyunları:** Farklı önlemlerin etkilerini test etmek ve alternatif çözüm yaklaşımlarını değerlendirmek için senaryoların (örneğin kriz durumları, yeniden yapılanmalar) canlandırılması.
  - **Etik ilkelerin entegrasyonu:** Tüm önlemlerin veri korumayı, şeffaflığı ve çalışanların katılım hakkını dikkate almasını güvence altına alan ilkelerin geliştirilmesi.
- **Sonuç:** Somut adımları, sorumlulukları ve zaman çerçevelerini belirleyen ayrıntılı bir eylem planı. Plan, süreçlerin sürekli izlenmesine ve uyarlanmasına yönelik mekanizmaları da içerir.

Adım 4: Uygulama ve pilot aşama

- **Hedef belirleme:** Geliştirilen önlemler, etkililiklerini ve uygulamaya uygunluklarını doğrulamak için tanımlanmış bir pilot alanda test edilir.
- **Yöntem:**

    - **Pilot proje:** Yeni iletişim ve karar süreçlerinin önce kontrollü bir çerçevede uygulanacağı bir veya birden fazla departmanın seçilmesi.
        - **Örnek:** Önemli süreç göstergelerini gerçek zamanlı olarak gösteren ve toplantıların düzenli özetlerini oluşturan, yapay zekâ destekli bir gösterge panelinin (dashboard) devreye alınması.
    - **İzleme ve değerlendirme:** Yeni önlemlerin etkilerini ölçmek için öğrenme analitiğinden yararlanılması (örneğin işlem sürelerinin iyileşmesi, çalışan memnuniyetinin artması).
        - **Nicel ölçüm:** Göstergelerin uygulama öncesi ve sonrası karşılaştırılması.
        - **Nitel değerlendirme:** Yeni süreçleri değerlendirmek için ilgili ekiplerle moderasyonlu geri bildirim oturumları.
    - **Dokümantasyon:** Otomatik kayıt tutma ve geri bildirim sistemleri yardımıyla uygulama aşamasının eksiksiz kaydı.
- **Sonuç:** Yeni önlemlerin başarısını kanıtlayan ilk ampirik veriler ve nihai eylem planına aktarılacak, belirlenmiş iyileştirme potansiyelleri.

Adım 5: Nihai değerlendirme ve sürekli optimizasyon

- **Hedef belirleme:** Yeni iç süreçlerin kuruluşun performansının iyileştirilmesine kalıcı olarak katkıda bulunmasını güvence altına almak için uygulama sürecinin tamamı son olarak değerlendirilir.
- **Değerlendirme yöntemleri:**
    - **Nicel değerlendirme:** İlerlemeyi ölçülebilir kılmak için ön ve son testlerin yapılması, standartlaştırılmış geri bildirim formlarının kullanılması ve toplanan öğrenme analitiği verilerinin analizi.
    - **Nitel değerlendirme:** Öznel deneyimleri ve iyileştirme önerilerini kayıt altına almak için moderasyonlu geri bildirim oturumları, sürece katılan ekiplerin düşünümsel raporları ve akran değerlendirmeleri.
    - **Harici değerlendirme:** Yeni süreçlerin ve etik önlemlerin eleştirel biçimde incelenmesi için bağımsız uzmanların sürece dahil edilmesi.
- **Sonuç:** Pilot aşamanın başarısını belgeleyen, iyileştirme potansiyellerini belirleyen ve kuruluş genelinde uygulamaya yönelik somut öneriler sunan kapsamlı bir değerlendirme raporu.

Kurum içi organizasyon gelişiminde katma değer ve sonuçlar

- **Optimize edilmiş iletişim ve şeffaflık:** Yapay zekâ destekli araçların devreye alınması, kurum içi iletişim süreçlerinin daha iyi saptanmasını ve analiz edilmesini sağlar; bu da daha şeffaf ve verimli bir kurum içi iş birliğine katkıda bulunur.
- **Verimlilik artışı:** Veriye dayalı kararlar ve optimize edilmiş süreç akışları sayesinde kaynaklar daha iyi kullanılır ve iş akışları hızlanır.
- **Etik bütünlük:** Etik ilkelerin ve Governance yapılarının entegrasyonu, tüm önlemlerin veri koruma mevzuatına uygun ve şeffaf biçimde gerçekleşmesini güvence altına alır; bu da çalışanların güvenini güçlendirir.
- **Sürdürülebilir organizasyon gelişimi:** Düzenli değerlendirme döngüleri ve sürekli optimizasyon sayesinde yeni süreçlerin gelecekteki gereksinimlere ve teknolojik gelişmelere esnek biçimde uyarlanabilmesi güvence altına alınır.